

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา*

DEVELOPMENT OF A SHORT-TERM LOCAL CURRICULUM ON
THE ART OF BANANA STALK CARVING FOR UPPER SECONDARY STUDENTS IN
SONGKHLA PROVINCE SCHOOLS

เชษฐา คำเกลี้ยง^{1*}, เจนนรงค์ พินลันทุ่ม¹, สุพรรณิ หมายุโส๊ะ¹, มาโนชญ์ เจริญดี²
Chatsada Damklian^{1*}, Jennarong Pinlantum¹, Suphannee Mardysuh¹, Manoj Charoendee²

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา ประเทศไทย

¹Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla, Thailand

²สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา สงขลา ประเทศไทย

²Songkhla Provincial Cultural Office, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: chatsada@hu.ac.th

^{*}Tel: 090-719-2314

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา และ 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ใช้รูปแบบการวิจัยอิงพัฒนาหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก และ 2) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ซึ่งมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 0.67 - 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ความถูกต้องและความเหมาะสมโดยการหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) ศิลปะการแทงหยวกเป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่า มีความเสี่ยงต่อการสูญหายจากการขาดผู้สืบทอด จึงจำเป็นต้องส่งเสริมอนุรักษ์และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบเพื่อให้อยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน 2) หลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้นศิลปะการแทงหยวก มีองค์ประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ทางการศึกษากิจการจัประสภารณการเรยนรู้เนนการจัตคกจกรรณลม่อปฏิบัติจริง การสร้งสรรรค์ซึ้นงาน การทำงานร่วมนกันเป็นกลุ่มและนำเสนอผลงาน การจัตล่ำดับประสภารณการเรยนรู้จากความรู้พื้นฐานสู่การปฏิบัติกิจกรรมจากง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยาก มีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และการประเมินผลการเรยนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.79, 0.41 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.83, 0.38 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น, ศิลปะการแทงหยวก, มัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

This study aimed to 1) Examine basic information for the development of a short-term local curriculum on the art of banana stalk carving in schools in Songkhla Province, and 2) Develop such a curriculum. The study employed a curriculum development research design. The participants included three informants contributing to the curriculum development and three experts who evaluated its accuracy and appropriateness. The research instruments consisted of an interview form regarding curriculum development and an evaluation form assessing the curriculum's accuracy and suitability, with an item-objective congruence index ranging from 0.67 to 1.00. Interview data were analyzed through content analysis, while quantitative data were analyzed using mean scores. The results indicated that: 1) banana stalk carving represents valuable local wisdom that is at risk of disappearing due to the lack of knowledge transmission; therefore, systematic preservation and transfer of this knowledge to younger generations are essential for sustainability. 2) The developed short-term local curriculum includes educational objectives, hands-on learning activities, creative work production, collaborative group learning, and presentation of student outcomes. Learning experiences are organized progressively from fundamental knowledge to practice, moving from simple to more complex activities in a systematic and continuous sequence. Assessment methods are aligned with the curriculum objectives. The curriculum achieved a mean accuracy score of 4.79, with a standard deviation of 0.41 and a mean appropriateness score of 4.83 with a standard deviation of 0.38 both at the highest level.

Keywords: Short-Term Local Curriculum, Art of Banana Stalk Carving, Upper Secondary Students

บทนำ

มนุษย์ดำรงชีวิตโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐานสี่ประการ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ความแตกต่างดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบการดำรงชีวิตและผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย หรือภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้าน สิ่งเหล่านี้มีได้ตอบสนองเพียงความต้องการด้านการดำรงชีวิตเท่านั้น หากยังสะท้อนถึงความงามทางศิลปะที่ผสมอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างแนบแน่น ทั้งในระดับโครงสร้างขนาดใหญ่ไปจนถึงรายละเอียดของสิ่งเล็กในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น รูปทรงและโครงสร้างของบ้านเรือนที่แตกต่างกันตามภูมิภาค หรือแม้แต่อาหารและขนมไทยที่ได้รับการจัดวางอย่างประณีตงดงาม อาทิ ขนมชั้นที่เรียงสลับสีอย่างมีจังหวะ และขนมทองหยอดที่มีรูปลักษณะวิจิตรบรรจง แสดงให้เห็นว่าศิลปะมิได้แยกขาดจากชีวิตประจำวัน หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตที่ผสมผสานทั้งคุณค่าทางสุนทรียภาพและประโยชน์ใช้สอยเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ตามมิติของศิลปะ คือ มิติของความงามทางจิตใจ และมิติการตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับชูลูด นิมเสมอ ได้จำแนกศิลปะตามจุดมุ่งหมายในการสร้างออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ วิจิตรศิลป์ (Fine Art) ซึ่งมุ่งเน้นการตอบสนองต่ออารมณ์ ความรู้สึก และความซาบซึ้งในความงามเป็นหลัก โดยมีได้เน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ และประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) ซึ่งเป็นศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมุ่งเน้นการใช้สอยควบคู่ไปกับความงาม เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ เครื่องประดับ หรือการตกแต่งอาคารสถานที่ต่าง ๆ (ชูลูด นิมเสมอ, 2544) ศิลปะทั้งสองประเภทล้วนมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ทั้งในมิติของความงามทางจิตใจ และการตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตประจำวัน

ศิลปะการแทงหยวกนับเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษในด้านมณฑลศิลป์ของไทย เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่สมัยโบราณ งานแทงหยวกเป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์โดยช่างผู้ชำนาญ ซึ่งเรียกว่า “ช่างแทงหยวก” โดยอาศัยทักษะ ความประณีต และประสบการณ์ในการสร้างลวดลายจากหยวกกล้วยให้เกิดความงดงามวิจิตร ศิลปะการแทงหยวกถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า และเคยมีการประกวดประชันฝีมือเพื่อยกย่องช่างผู้มีความสามารถ งานแทงหยวกมักปรากฏในพิธีกรรมและงานสำคัญของสังคมไทย เช่น งานของศพ งานศพพระสงฆ์ผู้เป็นที่เคารพนับถือ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงศพ ซึ่งจะมีการตกแต่งจิตกาธานหรือสถานที่ประกอบพิธีด้วยงานแทงหยวกตามพระราชประเพณี การแทงหยวกพบได้ในหลายพื้นที่ของประเทศ และแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะลวดลายและรูปแบบที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสกุลช่าง เช่น ช่างสกุลเมืองเพชร ช่างสกุลสงขลา เป็นต้น ลวดลายที่เกิดขึ้นสะท้อนทั้งความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์ และรสนิยมทางศิลปะของชุมชนในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม งานแทงหยวกมีลักษณะไม่คงทนถาวร เนื่องจากหยวกกล้วยเป็นวัสดุธรรมชาติที่เหี่ยวเฉาและสลายรูปไปในระยะเวลาอันสั้น ทำให้การจัดแสดงและการชื่นชมผลงานสามารถทำได้เพียงช่วงเวลาจำกัด ส่งผลให้ศิลปะการแทงหยวกปรากฏให้เห็นไม่บ่อยครั้งนัก และมีแนวโน้มที่จะเลือนหายไปตามกาลเวลา การแทงหยวกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกระดับชั้น ตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์จนถึงประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงศพ จะต้องมีการใช้งานแทงหยวกประดับตกแต่งสถานที่ตามพระราชประเพณี ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามฐานันดรศักดิ์ เช่น จิตกาธาน หรือพระจิตกาธาน ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2554 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ประกาศขึ้นทะเบียน “งานแทงหยวก” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ในสาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม (ดำรงค์ ชิวะสาโร, 2559) แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะแขนงนี้ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ศิลปะการแทงหยวกจึงสามารถนับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และเป็นซอฟต์แวร์พาวเวอร์ (Soft power) ของชุมชนไทยที่สามารถสร้างคุณค่าทั้งในเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

ในสภาพปัจจุบันพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายแขนงกำลังสูญหายหรือไม่ได้ถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย สาเหตุสำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนช่างผู้ชำนาญ เนื่องจากการสืบทอดวิชาช่างแทงหยวกในอดีตมักจำกัดอยู่ในสายตระกูล เมื่อขาดผู้สืบทอดจึงทำให้องค์ความรู้ค่อย ๆ เลือนหาย อีกทั้งยังขาดการบันทึกองค์ความรู้ที่เป็นระบบ และการพัฒนาที่บางครั้งขาดความเคารพต่อบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำแนวคิดจากภายนอกมาใช้โดยไม่สอดคล้องกับสังคมไทย การออกแบบหลักสูตรเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกจึงเป็นแนวคิดสำคัญในการสืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถถ่ายทอดเข้าสู่สถาบันการศึกษาในชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีให้คงอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน หลักสูตรควรเป็นฐานสมรรถนะที่กำหนดเกณฑ์ความสามารถอย่างชัดเจน เพื่อประกันว่าผู้เรียนที่จบการศึกษาจะมีทักษะและความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ (สุธี เทพสุริวงค์ และคณะ, 2562) หากมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา เพื่อให้สามารถผลิตช่างแทงหยวกที่มีความรู้ความสามารถและรู้จักนำเอาองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นทักษะในการแทงหยวกเพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและผู้ที่สนใจศึกษาได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา มีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย (Objectives) ระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้รู้ เข้าใจ และสามารถทำได้ หลังจากจบหลักสูตร ประสบการณ์ (Experiences) กำหนดกิจกรรมเนื้อหา และวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย การจัดประสบการณ์ (Organization

of Experiences) ออกแบบโครงสร้างหลักสูตร กำหนดลำดับเนื้อหา กิจกรรม และวิธีการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และการประเมินผล (Evaluation) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ (Tyler, R. W., 1975); (มารุต พัฒนา, 2567)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา” เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ เรื่องศิลปะการแทงหยวกของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักวิชาการและบริบทท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเป็นทักษะชีวิตหรือทักษะอาชีพในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยอิงพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Research) ซึ่งได้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแทงหยวก (ครูช่างพื้นบ้าน) ซึ่งมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแทงหยวก ในจังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ/ทะเบียนการศึกษาในสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแทงหยวก ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะทัศนศิลป์ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 คน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 4 ข้อ โดยมีโครงสร้างข้อคำถาม ดังนี้

- 1.1 ความจำเป็นในการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก
- 1.2 ลวดลายที่นิยมใช้ในการแทงหยวก
- 1.3 วิธีการจัดการเรียนรู้ เรื่องศิลปะการแทงหยวก
- 1.4 การวัดและประเมินผล เรื่องศิลปะการแทงหยวก

2. แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา มีข้อคำถามด้านความถูกต้อง จำนวน 8 ข้อ และด้านความเหมาะสม จำนวน 8 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 16 ข้อ ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น บริบทวัฒนธรรมด้านศิลปะการแทงหยวก ในจังหวัดสงขลา และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ออกแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแทงหยวก (ครูช่างพื้นบ้าน) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล ในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา จำนวน 4 ข้อ

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแทงหยวก 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2559) จะถือว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 - 1.00

1.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย

2. การสร้างแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม ตลอดจนหลักการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดข้อคำถามของแบบประเมินให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการประเมินอย่างเป็นระบบ

2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนำไปใช้ แล้วนำองค์ประกอบดังกล่าวมากำหนดเป็นโครงสร้างของแบบประเมิน

2.3 สร้างแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา โดยกำหนดข้อคำถามด้านความถูกต้อง จำนวน 8 ข้อ และด้านความเหมาะสม จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน (พล เหลืองรังษี, 2567)

2.4 นำแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมที่สร้างขึ้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเสนอโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแทงหยวก 1 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2559) จึงจะถือว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ 0.67 - 1.00

1.5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์ด้านการแทงหยวก (ครูช่างพื้นบ้าน) จังหวัดสงขลา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล นำแบบสัมภาษณ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความยินยอมในการให้สัมภาษณ์ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างอิสระ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงโดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่เนื้อหาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา

2. ผู้วิจัยประสานผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแทงหยวก ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล นำแบบประเมินชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของหลักสูตร วิธีการตอบแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม และมอบแบบประเมินให้กลุ่มเป้าหมายประเมินตามความเห็นเชิงวิชาการของตนเอง ผู้วิจัยติดตามผลการประเมินหลักสูตร และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปบันทึกและจัดเตรียมเพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย พร้อมทั้งสรุปผลการประเมิน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ (ข้อที่ 2) กับกลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ (ข้อที่ 1) เป็นคนละกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอข้อมูลผลการศึกษาโดยการพรรณนาวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยความถูกต้องและความเหมาะสม ตั้งแต่ 3.50 แบน เป็นต้นไป หมายความว่าหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา ที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและความเหมาะสมในระดับมาก ผู้วิจัยสามารถนำไปทดลองใช้ได้ กรณีที่ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 คะแนน หมายความว่า ต้องปรับปรุงตามประเด็นการประเมินนั้น ๆ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ผลการวิจัย

หลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา มีผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา จำนวน 3 คน สรุปใจความสำคัญได้ว่า

1. ความจำเป็นในการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก

ศิลปะการแทงหยวกเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์เพื่อไม่ให้สูญหาย และเพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่สำหรับใช้ในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานศพ งานบวช งานมงคล โดยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากศิลปะแขนงอื่น และมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกชนชั้น ตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์จนถึงประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงศพ จะมีการใช้แทงหยวกประดับสถานที่ตั้งพระศพ ซึ่งถือเป็นพระราชประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งสมัยอยุธยา เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ในสาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะการแทงหยวกต่อสังคมไทยอย่างเป็นทางการ ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกสู่คนรุ่นใหม่ ให้ตระหนักถึงคุณค่าและร่วมกันสืบสานต่อไปอย่างยั่งยืน

2. ลวดลายที่นิยมใช้ในการแทงหยวก

ลวดลายศิลปะการแทงหยวกที่ใช้โดยทั่วไป แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทลายพื้นฐาน เช่น ลายพื้นฐานลายพันทิ้ง ลายพื้นฐานลายพันทาม ลายพื้นฐานลายพันท้า และประเภทลายน่องสิงห์ เช่น ลายน่องสิงห์แบบไม่มีปาก ลายน่องสิงห์แบบหนึ่งปาก ลายน่องสิงห์แบบสองปาก ในการฝึกหัดศิลปะการแทงหยวกเบื้องต้น ควรเริ่มจากลายพื้นฐานพันทิ้ง และลายน่องสิงห์แบบไม่มีปาก เพื่อพัฒนาทักษะการใช้มีด และความเข้าใจโครงสร้างลายก่อนต่อยอดสู่ลายที่ซับซ้อน

3. วิธีการจัดการเรียนรู้ เรื่องศิลปะการแทงหยวก

การจัดการเรียนรู้ เรื่องศิลปะการแทงหยวกควรเริ่มจากการสร้างความเข้าใจพื้นฐานให้ผู้เรียนรู้จักความหมายความเป็นมา และความสำคัญผ่านการเล่าเรื่อง การใช้สื่อภาพ วิดีทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจนและเกิดความสนใจ เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของการแทงหยวกในวิถีชีวิตและพิธีต่าง ๆ ของไทย หลังจากนั้นจึงพัฒนาทักษะด้วยการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริง เริ่มจากลวดลายง่ายไปสู่ลวดลายที่ซับซ้อน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง แก้ไขข้อผิดพลาด และพัฒนาความชำนาญอย่างเป็นธรรมชาติ ควบคู่กับการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานแทงหยวกในชีวิตจริง โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล และส่งเสริมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. การวัดและประเมินผล เรื่องศิลปะการแทงหยวก

วิธีการวัดและประเมินผลจัดการเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวก ควรใช้การประเมินที่หลากหลาย ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ใช้วิธีการถามตอบ การสนทนา หรือการให้ผู้เรียนเขียนสรุปความรู้เกี่ยวกับความหมายความเป็นมา ความสำคัญ และขั้นตอนการแทงหยวก เพื่อดูความเข้าใจเชิงแนวคิดและเนื้อหา 2) ด้านทักษะ ใช้การสังเกตระหว่างการเรียนรู้ โดยดูความถูกต้องของขั้นตอน การใช้เครื่องมือ ความประณีต ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา อาจใช้แบบประเมินผลงาน (Rubric) การประเมินด้านกระบวนการทำงานเป็นทีม และ 3) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ใช้วิธีการประเมินจากพฤติกรรมระหว่างเรียน เช่น ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือเพื่อน การตรงต่อเวลา เห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ อาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเพื่อนทั้งในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของไทเลอร์ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตร ประกอบด้วย 1) กำหนดจุดมุ่งหมาย (Objectives) 2) เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) 3) จัดระบบประสบการณ์ (Organization) และ 4) ประเมินผล (Evaluation) โดยหลักสูตรระยะสั้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทางการศึกษา กำหนดจากผู้เรียน สังคมและวัฒนธรรม และเนื้อหาวิชา แล้วกลั่นกรองด้วยปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศิลปะการแทงหยวก

2. ประสบการณ์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากเรื่องเล่า ภาพ วิดีทัศน์ชิ้นงาน เน้นการลงมือปฏิบัติ ฝึกใช้วัสดุอุปกรณ์แทงลวดลาย สร้างชิ้นงาน ทำงานกลุ่ม และนำเสนอผลงาน

3. การจัดลำดับประสบการณ์ ลำดับกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จากง่ายไปยาก จากความรู้พื้นฐานสู่การปฏิบัติ จากรายบุคคลสู่กลุ่ม และจากฝึกปฏิบัติตามแบบสู่การสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง รวมระยะเวลา 15 ชั่วโมง โดยรายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับงานแทงหยวก จำนวน 3 ชั่วโมง

ประวัติความเป็นมา ความหมายและความสำคัญของการแทงหยวก

วัสดุอุปกรณ์สำหรับงานแทงหยวก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นตอนการแทงหยวกลายพื้นฐาน ลายต่าง ๆ จำนวน 6 ชั่วโมง

ลายพื้นหนึ่ง และลายพื้นหนึ่งกลีบบัว

ลายพื้นสาม และลายพื้นสามกลีบบัว

ลายพื้นห้า และลายพื้นห้ากลีบบัว

ลายหน้ากระดานพื้นฐาน

การประกอบลายต่าง ๆ เข้าเป็นชุด สำหรับตกแต่งกับชิ้นงานหรือโครงสร้างหลัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นตอนการแทงหยวกลายน่องสิงห์รูปแบบต่าง ๆ และการประกอบลายพื้นฐานลายน่องสิงห์แต่ละแบบเข้าเป็นชุด สำหรับตกแต่งกับชิ้นงานหรือโครงสร้างหลัก จำนวน 6 ชั่วโมง

ลายน่องสิงห์แบบไม่มีบาก

ลายน่องสิงห์แบบมีหนึ่งบาก

ลายน่องสิงห์แบบมีสองบาก

ลายน่องสิงห์ทึบ

ลายเสาพื้นฐาน

การประกอบลายต่าง ๆ เข้าเป็นชุด สำหรับตกแต่งกับชิ้นงานหรือโครงสร้างหลัก

4. การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์ ครอบคลุม 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลาแล้ว ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตร ปรากฏผลดังตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความถูกต้องของหลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นมีความชัดเจน และสอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม วัฒนธรรม	4.66	0.58	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาหลักสูตรมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของศิลปะท้องถิ่นการแทงหยวก และเอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมมีความต่อเนื่อง จากง่ายไปยาก และจากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ระยะเวลาเรียนและโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.33	0.58	มาก
7. วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
8. หลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวมมีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.79	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.79, 0.41 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า รายการที่ 2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ รายการที่ 3 เนื้อหาหลักสูตรมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสมกับหลักสูตรระยะสั้น รายการที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของศิลปะการแทงหยวก และเอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ รายการที่ 5 การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมมีความต่อเนื่อง จากง่ายไปยาก และจากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ และรายการที่ 8 หลักสูตรโดยภาพรวมมีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.00, 0.58 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ รายการที่ 1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน และสอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.66, 0.58 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการที่ 6 ระยะเวลาเรียนและโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม และรายการที่ 7 วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.33, 0.58 อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินเหมาะสมของหลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หลักสูตรมีความเหมาะสมกับช่วงวัยและพื้นฐานของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเหมาะสมกับระยะเวลาเรียนของหลักสูตรระยะสั้น	4.33	0.58	มาก
3. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับลักษณะของศิลปะการแทงหยวกและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ	4.66	0.58	มากที่สุด
5. การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถจัดหาได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
7. วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและกิจกรรม	4.66	0.58	มากที่สุด
8. หลักสูตรโดยภาพรวมมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.83	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.83, 0.38 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า รายการที่ 1 หลักสูตรมีความเหมาะสมกับช่วงวัยและพื้นฐานของผู้เรียน รายการที่ 3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน รายการที่ 3 การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รายการที่ 5 สื่อวัสดุ และอุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถจัดหาได้จริง รายการที่ 6 หลักสูตรโดยภาพรวมมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.00, 0.00 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา รายการที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับลักษณะของศิลปะการแทงหยวกและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ รายการที่ 7 วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.66, 0.58 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการที่ 2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเหมาะสมกับระยะเวลาเรียนของหลักสูตรระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.33, 0.58 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา พบว่า ศิลปะการแทงหยวกเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย โดยนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทักษะปฏิบัติมาประยุกต์ใช้และมีวิธีการประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน สาเหตุที่ผลการสัมภาษณ์เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลครอบคลุมตามเกณฑ์การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์ด้านการแทงหยวก ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suwannachang, R. & Sirinupong, P. ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมการแทงหยวกของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี พบว่า ควรส่งเสริมศิลปะการแทงหยวกเป็นหนึ่งในสกุลช่างโบราณของจังหวัด ที่มีลวดลายความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมโดยจัดทำหลักสูตรหรือชุดคู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมการแทงหยวกอย่างเป็นทางการ มีการสาธิตและลงมือปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานการวางแผนการทำงานกันเป็นหมู่คณะ และเล็งเห็นคุณค่าทางสังคม (Suwannachang, R. & Sirinupong, P., 2017) และสอดคล้องกับ วานีตา อุดมเศรษฐ์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ศิลปะ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรื่องศิลปะ สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในภาคใต้ ควรมุ่งเน้นทักษะปฏิบัติครอบคลุมการวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม (วานีตา อุดมเศรษฐ์, 2567)

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่องศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนจังหวัดสงขลา พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ทางการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดลำดับประสบการณ์ จำนวน 15 ชั่วโมง มี 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ ประวัติความเป็นมา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับงานแทงหยวก (3 ชั่วโมง) ขั้นตอนการแทงหยวกลายพื้นฐาน ลายต่าง ๆ (6 ชั่วโมง) และขั้นตอนการแทงหยวกลายน่องสิ่งหรือรูปแบบต่าง ๆ และการประกอบลายพื้นฐาน ลายน่องสิ่งแต่ละแบบเข้าเป็นชุดสำหรับตกแต่งกับชิ้นงานหรือโครงสร้างหลัก (6 ชั่วโมง) และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องเท่ากับ 4.79 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้

เพราะผู้วิจัยใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ โดยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและยึดแนวคิดของไทเลอร์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวานีตา อุดมเศรษฐ์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง สีละ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผลการศึกษาความต้องการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด (วานีตา อุดมเศรษฐ์, 2567)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระยะสั้น เรื่อง ศิลปะการแทงหยวก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนจังหวัดสงขลา พบว่า ศิลปะการแทงหยวกเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย จึงควรได้รับการอนุรักษ์และถ่ายทอดสู่เยาวชน หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ควบคู่กับการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย หลักสูตรดังกล่าวมีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักวิชาการ มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด เนื่องจากพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและใช้แนวคิดของไทเลอร์ เป็นกรอบในการพัฒนา ในการนำผลการวิจัยไปใช้สถานศึกษา 1) ควรนำหลักสูตรนี้ไปจัดเป็นกิจกรรมเสริมหรือรายวิชาเลือก เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ครูผู้สอนควรเน้นการเรียนรู้จากการสาธิต การลงมือปฏิบัติจริง และการสะท้อนผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมถึงเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้เชี่ยวชาญร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และ 2) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดนิทรรศการหรือการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตรในระยะยาว เพื่อพิจารณาความคงอยู่ของทักษะ ความรู้ และทัศนคติของผู้เรียนต่อการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก และ 2) ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังพื้นที่อื่น ตลอดจนศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบบูรณาการ และการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการใช้หลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชลุด นิยมเสมอ. (2544). องค์ประกอบของศิลปะ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรงค์ ชิวะสาโร. (2559). ศึกษาสายแทงหยวกของช่างในรอบคุณทะเลสาบสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พล เหลืองรังษี. (2567). การวิจัยทางหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: อะวา 2013 จำกัด.
- มารุต พัฒนาผล. (2567). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วานีตา อุดมเศรษฐ์. (2567). การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง สีละ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- สุธี เทพสุริวงค์ และคณะ. (2562). ภูมิปัญญาพื้นบ้านในคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา. วารสารการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต, 8(1), 238-249.
- Suwannachang, R. & Sirinupong, P. (2017). Promoting the local Profession in Phetchaburi on the heart of tang yuak training of Phetchaburi Vocational College. Journal of Education and Human Development Sciences, 1(2), 81-92.
- Tyler, R. W. (1975). Basic principles of curriculum and instruction. Chicago: The University of Chicago Press.